

Paradisbarn

Som barn var jag mycket berest. Vi reste med segelskepp till Kina, Indien, Amerika och till Skattkamarön. Vi reste till alla platser och världar min bror hade läst om.

Böckerna var vänner och sängen kunde på ett ögonblick förvandlas till fullriggare. Det var så världen såg ut. Avstånd var ännu inget hinder. Vi var barn. Vi var drottning och kung av äventyr.

Så bryter vuxenvärlden in. Seglen halas. Jag förstod aldrig grannbarnens iver att börja skolan. Hela världen låg ju för våra fötter. Men vad visste jag egentligen om världen och om avstånd. Avståndet skulle bli den svåraste utmaningen i vuxenvärlden.

Vi delar samma resa. Det är din och min historia. Det finns ett sammanhang som söker oss alltifrån barndomen. När vi följer spåren händer det något.

Min första utmaning var en tanke som jag säkert delar med många: ”Hur skulle det vara om jag vore någon annan? Varför är just jag – jag?”

Över sådant funderade jag mycket i mina unga år. På något

sätt är vi ju fångar i våra egna kroppar.

Det finns något paradoxalt i tillvaron som jag tidigt började förstå. Samtidigt som jag var glad över att jag var jag, och inte någon annan, var jag min egen fånge. Det hade börjat spira en insikt om att det fanns något mer, något större än jag själv.

Asplövens prassel utanför fönstret till vindskammaren en sommardag. Kylan i skymningen sval mot huden, daggen i gräset, så smygande och stilla. Ljuset i rummet en vårmorgon. I detta välbekanta och trygga fanns en främmande dragningskraft.

Det skulle dröja tills dagen för min konfirmation innan jag började förstå sammanhangen. Sedan den dagen fanns ingen återvändo, bara dragningskraftens fartvind.

★

Det är märkligt hur barndomsminnen kan lysa igenom tiden. Inte bara som bilder och känslor – utan som en förunderlig aning.

Första gången jag såg en dockteater var det inte kasperdockorna som fascinerade mig, utan själva berättelsen. Dockorna var i sig lustiga med sina överdrivna karaktärer och färgsprakande kläder, men handlingen var på liv och död.

Här fanns ingen likgiltighet. Skogarna måste genomkorsas, haven övervinnas och draken besegras. Och skatten! Den fördolda skatten var verklig. Liksom naturen på ett mystiskt sätt var levande.

Och detta visste vi barn.

Något blev bekräftat inom mig som aldrig släppte taget. Detta ”något” tror jag överlever som en aning i oss som vuxna. Nu måste vi återigen erövra sammanhangen. Vad det hela går ut på.

Sagorna lockade fram något förunderligt och stort som likaså fick det att bubbla och expandera i hjärtat.

När skatten visade sig fördold i en liten sten och grodan förvandlades till prins, kunde jag utbrista: ”Jag visste det!”

Varifrån kommer sagorna? Vi har onekligen en inneboende fantasi och lust till berättelser. Men det finns också en tradition att via sagorna moralisera inför barnen och skrämman till lydnad. Även denna form av sagor undkommer dock inte det fantasifulla. I sagorna är de mytiska inslagen av flygande hästar, talande djur och sjungande solar, ingen motsägelse till det realistiska i berättelsen. De smälter samman.

Det finns ett behov av att spränga de vardagliga ramarna. Det finns något mer i tillvaron. Karmelitmunken Wilfrid Stinissen kallade det för: ”den verkliga verkligheten”.²

Som barn skapar vi olika världar hela tiden. Stranden blir en stad av slott, slussar och kanaler. Vi fyller vallgravarna med vatten och skapar gränser och möjligheter. Tiden upphör att vara. Det är bara solen som skiftar sina skuggor.

Någon ropar. Plötsligt har dagen gått och vi byter värld. Bekymmerslöst. Allt är lika verkligt.

På hösten kastar vi oss i lövhögarna och bygger kojor av pin-
nar och ruskor. Jag minns särskilt en höstkväll på gården. Sy-
renbuskarna var nerklippta och vi samlade ihop till en koja
utan tak. Luften var kylig och himlen stjärnklar.

Vi låg där och tittade mot stjärnorna. Vi visste att himlen
långt där uppe också var alldeles nära. Världen invaderade oss.
Och våra ögon tindrade.

I barnets värld finns en egen stjärnhimmel lika nära som varje
andetag. Utan avstånd springer livet i oss. Men plötsligt en dag
finns där en längtan till något bortom.

Jag minns höströken från eldarna på fälten. Stora lövhögar
stod i brand. Några löv virvlade loss och förkolnade i vinden
som döende stjärnor. Röken slingrade sig bort och jag ville
bara följa med den, dansa i vinden.

stentrappan

Varje sommar reste familjen till ett litet torp i Västergötland.
Det var pappas föräldrahem så det var ingen främmande plats.
Torpet var omgivet av skogar och ängar. Vi sov på vinden i en
liten kammare där alla ljud gnisslade välbekant. Pappas äldre
bror bodde på nedervåningen och var glad över våra som-
marbesök.

Jag minns alla smultronställen, utedasset, den mörka jord-
källaren, asplövens prassel utanför vindsfönstret och stentrap-
pan vid köksingången. Och det stora körsbärsträdet.

Någon hade satt upp en gunga i trädet och det blev min
speciella plats. Därifrån såg jag köksingången och den kratta-
de grusgången upp mot vägen. Snett bakom mig fanns snick-
arboden med sin tjärdoft och lite längre bort ladan.

Nästan varje morgon satt jag där och lyssnade till ljuden
inifrån köket. Slamret av kaffekoppar, rökipipan som tändes,
gnisslet när förrådsdörren låstes upp och de dova rösterna.

En morgon sker en förändring. Ljuden är lika välbekanta
och trygga som vanligt. Men jag upplevde ett avstånd. Det
var som om det fanns en ensamhet, inte bara runt omkring
mig, utan också i mig. Inte så att jag inte längre var delaktig
tryggheten inifrån köket, jag kunde när som helst kliva in i